



Briselē, 2025. gada 22. maijā
(OR. en)

9305/25

POLCOM 100
COMER 82
UD 117
COHOM 81
DELECT 63

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 21. maijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	C(2025) 3066 final
Temats:	KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) .../.. (21.5.2025), ar ko groza Regulu (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvēssoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai

Pielikumā ir pievienots dokuments C(2025) 3066 final.

Pielikumā: C(2025) 3066 final



Briselē, 21.5.2025.
C(2025) 3066 final

KOMISIJAS DELEGĒTĀ REGULA (ES) .../..

(21.5.2025),

**ar ko groza Regulu (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot
nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai
rīcībai vai sodīšanai**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. DELEĢĒTĀ AKTA KONTEKSTS

Regulas (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citāda nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai¹ (“regula”), mērķis ir valstīs ārpus ES novērst nāvessodu, no vienas puses, un spīdzināšanu un citu nevēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu, no otras puses.

Tajā ir šāds preču nošķirums:

- preces, kuras pēc savas būtības ir ļaunprātīgi izmantojamas un tās nemaz nedrīkstētu tirgot (II pielikums), un

- preces, kuras var likumīgi izmantot, piemēram, tiesībaizsardzības ierīces (III pielikums), un preces ārstnieciskai izmantošanai (IV pielikums).

Uz III un IV pielikumā uzskaitīto preču tirdzniecību attiecas reāla kontrole, ja tās eksportē no Eiropas Savienības vai pārvadā tranzītā caur Eiropas Savienību, vai piegādā trešai valstij starpniecības pakalpojumu vai tehniskās palīdzības rezultātā.

Regula tika izstrādāta kā “dzīvs instruments”, kas ietver mehānismus, kuri ļauj Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai kolektīvi reaģēt uz izmaiņām starptautiskajā drošības tirgū un tiesībaizsardzības jomā lietotu ierīču izmantošanas un ļaunprātīgas izmantošanas veidā, kā arī pievērsties tehnoloģiju attīstībai tirdzniecībā.

Regulā aprakstītajam preču sarakstam ir jābūt atjauninātam, lai, no vienas puses, reaģētu uz izmaiņām starptautiskajā drošības tirgū, kur tehnoloģiju un tirgus jauninājumi vērojami bieži, un, no otras puses, uz izmaiņām tiesībaizsardzības ierīču izmantošanā un ļaunprātīgā izmantošanā, kā tās norādītas Komisijas 2020. gada pārskata ziņojumā². Lai regula joprojām atbilstu paredzētajam mērķim, tai ir arī jāreaģē uz jaunākajām tendencēm un problēmām, kas pēdējos gados novērotas attiecībā uz spīdzināšanu un sliktu izturēšanos ārpus brīvības atņemšanas vietām saistībā ar mierīgu protestu apspiešanu. Pēdējos gados dažu valstu tiesībaizsardzības iestādes regulāri ļaunprātīgi izmanto tā dēvētos mazāk nāvējošos ieročus, tostarp piparu gāzi, ūdensmetējus un gumijas lodes, lai apspiestu opozīciju un aplūsinātu mierīgus protestētājus, tādējādi veicinot to, ka arvien vairāk iedzīvotāju tiek smagi ievainoti vai nogalināti. Protestētāji dažās pasaules daļās arvien biežāk tiek pakļauti pārmērīgai, nelikumīgai vai nevajadzīgai spēka lietošanai³.

Spēkā esošais preču saraksts iepriekš tika atjaunināts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 23. novembra Regulu (ES) 2016/2134, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1236/2005 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citāda nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai⁴.

Šis deleģētais akts ietver grozījumus II un III pielikumā aprakstīto preču sarakstā. II pielikumā iekļautas preces, kurām *nav cita praktiska izmantojuma*, kā vien nāvessoda izpilde vai spīdzināšana un cita nevēlīga, necilvēcīga vai pazemojoša rīcība vai sodīšana.

¹ OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp. Padomes 2005. gada 27. jūnija Regulu (EK) Nr. 1236/2005 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citāda nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 200, 30.7.2005., 1. lpp.), pēc vairākkārtējiem grozījumiem visbeidzot kodificēja Regulā (ES) 2019/125.

² COM (2020) 343 final, 30.7.2020.

³ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/protect-the-protest/>

⁴ OV L 338, 13.12.2016., 1. lpp.

III pielikumā iekļautas preces, ko *varētu* izmantot spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai:

preces, ko galvenokārt izmanto tiesībaizsardzības nolūkos;

preces, kuras to konstrukcijas un tehnisko iezīmju dēļ ietver būtisku risku, ka tās *varētu* tikt izmantotas spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai.

Ar deleģēto aktu tiek aizliegti ieroči, ierīces un aprīkojums, ar ko izplata paralizējošas vai kairinošas ķīmiskas vielas vai dažas ar tām saistītas vielas, un ar tiem saistītā municija, kas nav piemērota tam, ka tiesībaizsardzības iestādes tos izmanto cilvēku savaldīšanai vai masu nekārtību novēršanai vai paš aizsardzībai. Turklāt ar deleģēto aktu tiek aizliegtas preces, ja pastāv liels risks, ka tiks radītas tik lielas sāpes vai ciešanas, ka šādu rīcību var uzskatīt par spīdzināšanu vai nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu.

Grozījumu pamatā galvenokārt ir Komisijas 2020. gada ziņojuma secinājumi par preču tvērumu⁵, darbs, ko veikusi Komisijas neformālā ekspertu grupa regulas īstenošanai, ANO īpašā referenta spīdzināšanas jautājumos ziņojums⁶ un cilvēktiesību aizsardzībā iesaistīto organizāciju ziņojumi, kā arī attiecīgie starptautiskie standarti šajā jomā⁷. Piemēram, ANO pieņemtie Ieslodzīto režīma standarta minimālie noteikumi (pārskatīti 2015. gadā un saukti par Nelsona Mandelas noteikumiem) aizliedz izmantot savaldīšanas instrumentus, kas pēc būtības ir pazemojoši vai sāpīgi, jo neatbilst likumīgam tiesībaizsardzības mērķim, ko nevar sasniegt, izmantojot roku vai kāju standarta slēgus, izskaidro vairākpersonu ķēžu iekļaušanu II pielikumā, lai gan iepriekš tās bija iekļautas III pielikumā.

2. PIRMS AKTA PIEŅEMŠANAS NOTIKUSĪ APSPRIEŠANĀS

Regulas 29. panta 4. punktā noteikts: “*Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar ekspertiem, kurus katra dalībvalsts iecēlusi saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu*”⁸.”

Regulas 46. apsvērumā noteikts: “*Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.*”

Turklāt regulas 48. apsvērumā noteikts: “*Ja Komisija nolemj deleģēto aktu izstrādēt apspriesties ar šo grupu, tas būtu jādara atbilstīgi principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.*”

⁵ COM (2020) 343 final, 30.7.2020.

⁶ UN Special Rapporteur on Torture, “*Extra-custodial use of force and the prohibition of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment...*”, UN.doc A/72/178, 20 July 2017: “Jebkura tāda spēka lietošana ārpus brīvības atņemšanas vietām, kam nav likumīga mērķa (likumība) vai kas nav nepieciešama likumīga mērķa sasniegšanai (nepieciešamība), vai kas rada pārmērīgu kaitējumu salīdzinājumā ar sasniedzamo mērķi (samērīgums), ir pretrunā iedibinātajiem starptautiskajiem tiesību principiem, kuri reglamentē tiesībaizsardzības amatpersonu spēka lietošanu, un kas ir uzskatāma par nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu”.

⁷ UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (Nelson Mandela Rules), the OHCHR, Guidance on Less-Lethal Weapons in Law Enforcement or the UN Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (The Istanbul Protocol).

⁸ [OV L 123, 12.5.2016..1. lpp.](#)

Šā deleģētā akta sagatavošanā ar Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas starpniecību ir notikušas plašas mēnešus ilgas apspriešanās ar dalībvalstu valdību ekspertiem, tostarp 2023. gada 23. novembra, 2024. gada 6. jūnija un 2024. gada 5. decembra sanāksmēs.

Deleģētā akta projekts tika publicēts, lai no 2025. gada 5. marta līdz 2025. gada 2. aprīlim saņemtu ieinteresēto personu atsauksmes.

Komisija saņēma pavisam sešas atbildes, no kurām trīs bija no privātpersonām, divas – no nevalstiskajām organizācijām un viena – no uzņēmuma.

Kopumā saņemtās atsauksmes bija pozitīvas. Komisija ir ņēmusi vērā nevalstisko organizāciju atbildes, kurās pausts atbalsts Komisijas iniciatīvai, kā arī ierosinājumus stiprināt regulas darbības jomu, kuri tiks izskatīti gaidāmajā ziņojumā par Spīdzināšanas izskaušanas regulas pārskatīšanu. Turklāt Komisija ir ņēmusi vērā un izskatījusi uzņēmuma piezīmes par III pielikuma pozīciju.

3. DELEĢĒTĀ AKTA JURIDISKIE ASPEKTI

Regulas 24. pantā noteikts: *“Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 29. pantu attiecībā uz to, lai grozītu I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII un IX pielikumu.*

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) .../..

(21.5.2025),

ar ko groza Regulu (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/125 (2019. gada 16. janvāris) par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai¹, un jo īpaši tās 24. panta pirmo daļu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Regulu (ES) 2019/125 ir aizliegts jebkāds II pielikumā uzskaitīto preču eksports, imports, tranzīts neatkarīgi no šādu preču izcelsmes. II pielikumā iekļautas preces, kurām nav cita praktiska izmantojuma, kā vien nāvessoda izpilde vai spīdzināšana un cita nevēlīga, necilvēcīga vai pazemojoša rīcība vai sodīšana.
- (2) Saskaņā ar Regulu (ES) 2019/125 jebkuram III pielikumā uzskaitīto preču eksportam ir vajadzīga atļauja neatkarīgi no šādu preču izcelsmes. III pielikumā ir iekļautas preces, ko varētu izmantot spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, proti, preces, ko galvenokārt izmanto tiesībaizsardzības nolūkos, un preces, kuras to konstrukcijas un tehnisko iezīmju dēļ ietver būtisku risku, ka tās tiks izmantotas spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai.
- (3) Regulas (ES) 2019/125 II un III pielikumā iekļautais preču saraksts ir pastāvīgi jāatjaunina, lai reaģētu uz izmaiņām starptautiskajā drošības tirgū, kur bieži vērojami tehnoloģiju un tirgus jauninājumi, un uz izmaiņām tiesībaizsardzības ierīču izmantošanā un ļaunprātīgā izmantošanā. Tādēļ būtu jāgroza Regulas (ES) 2019/125 II un III pielikums. Lai kompetentajām iestādēm un ekonomikas dalībniekiem būtu vieglāk izmantot šo sarakstu, minētās regulas II un III pielikums būtu jāaizstāj.
- (4) Ar Regulas (ES) 2019/125 24. pantu Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 29. pantu attiecībā uz to, lai grozītu regulas pielikumus.
- (5) Tādēļ Regula (ES) 2019/125 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Regulas (ES) 2019/125 II pielikumu aizstāj ar šīs regulas I pielikuma tekstu.

Regulas (ES) 2019/125 III pielikumu aizstāj ar šīs regulas II pielikuma tekstu.

¹ OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp.

2. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 21.5.2025

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN*